

COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
COMATAIDH FOGHLAM, CULTAR AGUS SPÒRS

**MOLADH GUS SGOIL GHÀIDHLIG FA-LETH A CHRUTHACHADH
DO PHORT RÌGH AGUS DHA NA COIMHEARSNACHDAN A THA
AIR AM FRITHEALADH LEIS NA CLASAICHEAN GÀIDHLIG A THA
ANN AM BUN-SGOIL PHORT RÌGH, ANNS AN EILEAN
SGITHEANACH**

**'S E PÀIPEAR CONALTRAIDH A THA SEO A THA AIR A DHEALBH
A RÈIR DÒIGHEAN OBRACH ROINN AN FHOGHLAIM GUS
DLEASTANASAN ACHD AN FHOGHLAIM (ALBA) 1980 A
CHOILEANADH**

CONALTRADH AIR A' MHOIADH GUS SGOIL GHÀIDHLIG FA-LETH A CHRUTHACHADH DO PHORT RÌGH AGUS DHA NA COIMHEARSNACHDAN A THA AIR AM FRITHEALADH LEIS NA CLASAICHEAN GÀIDHLIG A THA ANN AM BUN-SGOIL PHORT-RÌGH, ANNS AN EILEAN SGITHEANACH.

ROGHAINN A

Cùisean a chumail mar a tha iad. Bhiodh sin a' ciallachadh gun leanadh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann am Bun-sgoil Phort Rìgh.

ROGHAINN B

Sgoil Ghàidhlig fa-leth a chruthachadh do Phort Rìgh agus dha na coimhearsnachdan a tha air am frithealadh leis na clasaichean Gàidhlig a tha ann am Bun-sgoil Phort Rìgh le bhith

(i) a' leasachadh togalach a tha ann a-cheana airson a chleachdadh mar sgoil Ghàidhlig; no le bhith

(ii) a' togail sgoil ùr air làrach ùr.

1.0 BARRACHD FIOSRACHAIDH

Tha Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 a' dearbhadh gu bheil Gàidhlig na cànan oifigeil ann an Alba, le co-ionannachd ri Beurla. Stèidhich an Achd buidheann poblach ùr, Bòrd na Gàidhlig, gus na bha anns an Achd a chur an gnìomh, a' chiad Phlana Nàiseanta airson na Gàidhlig a chruthachadh nam measg sin. Tha Riaghaltas na h-Alba, le bhith a' gabhail ri Plana Nàiseanta na Gàidhlig (2007 – 2012) air amas a stèidheachadh gus àireamh sgoilearan a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig aig ìre Prìomh 1 àrdachadh gu 4,000 ron bhliadhna 2021.

B' e am Plana Gàidhlig aig Comhairle na Gàidhealtachd a' chiad phlana Gàidhlig le ùghdarras poblach ann an Alba a chaidh gabhail ris le Bòrd na Gàidhlig. Tha amasan na Comhairle cuideachd a' riochdachadh amasan a' Phlana Nàiseanta.

Thathar a' gabhail ri foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a-nis mar dhòigh anns a bheil mòran òigridh a' faighinn oideachadh ann an Alba. Ann an 2007 bha 2,601 sgoilear a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig. Tha leudachadh mòr air tighinn air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann an sgìre na Gàidhealtachd thairis air a' 15 gu 20 bliadhna mu dheireadh agus tha e air a bhith soirbheachail. Sheall cunntas-sluaigh 2007 gun robh, ann an sgìre na Gàidhealtachd, 718 sgoilear aig ìre bun-sgoile a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig.

Anns an 20 bliadhna mu dheireadh, tha adhartas mòr air a bhith anns na cothroman cosnaidh co-cheangailte ri Gàidhlig do dhaoine òga aig a bheil Gàidhlig. Nam measg sin tha cothroman ann an Oilthighean, ann am foillseachadh, ann an eadar-theangachadh, ann am foghlam, ann a bhith a' toirt cùram, ann an turasachd, craoladh agus ceòl agus na h-ealain. Tha luach eaconamach na cànan air àrdachadh gu mòr.

Foghlam Tro Mheadhan na Gàidhlig

Taobh a-staigh sgìre na Gàidhealtachd, a bharrachd air Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis agus an Sgoil Ghàidhlig le clas tro mheadhan na Beurla ann an Slèite anns an Eilean Sgitheanach, tha foghlam tro mheadhan na Gàidhlig air a thabhan do sgoilearan ann an sgoiltean far a bheil foghlam tro mheadhan na Beurla air a thabhan cuideachd. Anns a' chlas tro mheadhan na Gàidhlig, 's e Gàidhlig an aon chànan a bhios air a bruidhinn aig gach ìre agus airson gach mìr dhen churraicealam. 'S e 'bogadh' a chanar ris an dòigh teagasg seo agus 's e dòigh èifeachdach a th' ann air cànanan a theagasg, air iomadh adhbhar:

- na tha na sgoilearan a' faighinn de Ghàidhlig,
- gu bheil iad ga cleachdadh ann an suidheachaidhean 'dòigheil', agus
- an riaghailt 'Gàidhlig fad na h-ùine' a tha a' cruthachadh iarrtas làidir airson an cànan a thogail.

Anns na clasaichean tro mheadhan na Beurla, bidh a' chuid as motha dhen teagasg air a dhèanamh tro mheadhan na Beurla. Mar as trice, bidh Gàidhlig air a teagasg mar dhàrna cànan, mar phàirt den phrògram Gàidhlig do Luchd-ionnsachaidh anns a' bhun-sgoil [GLPS]. Ged a tha eadar-dhealachaidhean ann, tha a' mhòr-chuid dhe na sgoiltean ag amas air sgoilearan a tha a' faighinn foghlam tro mheadhan na Beurla a thoirt gu ìre 5/14 'Bunaiteach' ann an Gàidhlig.

Ann an sgoiltean far a bheil foghlam tro mheadhan na Gàidhlig, bu chòir gum biodh co-ionannachd ann eadar Gàidhlig agus Beurla a thaobh rudan leithid shoidhnichean, cinn-litrichean, leabhran-iùil na sgoile, aithisgean agus làraichean-lìn. Bu chòir do thachartasan sgoile leithid cruinneachaidhean agus cuirmean a bhith dà-chànanach, a thaobh na thathar a' taisbeanadh agus a thaobh nan cànanan a bhios air an cleachdadh. Bu chòir dhan luchd-obrach uile, nam measg sin feadhainn nach eil nan luchd-teagasg, Gàidhlig a bhruidhinn ri sgoilearan a tha a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig far a bheil sin comasach.

Ach an uair a thèid feuchainn air sin a chur an gnìomh, tha duilgheadas aig mòran sgoiltean le foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann a bhith a' dèanamh nan tachartasan sgoile dà chànanach agus ann a bhith a' toirt air an luchd-obrach uile Gàidhlig a bhruidhinn ri sgoilearan a tha a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig bhon nach eil Gàidhlig aig an luchd-obrach agus aig na sgoilearan air fad.

Tha rannsachadh (Enright & McCloskey, 1989) (Snow, Met & Geneses, 1989) air sealltainn gu bheil cànan air a togail nas èifeachdaiche an uair a tha i air a h-ionnsachadh airson conaltradh ann an suidheachaidhean sòisealta dòigheil agus cudromach.

An Sgoil Ghàidhlig

Ann an sgoil Ghàidhlig fa-leth, 's e Gàidhlig a bhios luchd-obrach agus sgoilearan a' cleachdadh gus bruidhinn ri chèile: tha cultar Gàidhlig aig an sgoil agus bidh an luchd-obrach agus na sgoilearan a' conaltradh ann an Gàidhlig fad an t-siubhail agus anns gach suidheachadh. Gu dearbh, tha am 'bogadh' anns a' chànan a tha na sgoilearan a' faighinn anns an t-seòmar air a leudachadh chun na sgoile gu lèir agus gu latha sgoile an sgoileir air fad. Tha an àrainneachd Ghàidhlig a' cuideachadh nan sgoilearan ann a bhith a'

leasachadh an sgilean Gàidhlig taobh a-muigh a' chlas cho math ri am broinn a' chlas. Tha e a' toirt cothrom do dh'òigridh cluich agus ionnsachadh ann an suidheachadh a tha gu tur stèidhichte air Gàidhlig. Tha rannsachadh eadar-nàiseanta a' sealltainn gur e prògraman bogaidh na dòighean as èifeachdaiche air dàrna cànan a theagasg ann an suidheachadh sgoile (Genesee, 1994)

Foghlam Gàidhlig

Ann am Foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus ann an Sgoiltean Gàidhlig, bidh sgoilearan air an teagasg gus Beurla a leughadh agus a sgrìobhadh a bharrachd air Gàidhlig, bho P3 agus thathar an dùil gum bi na h-aon chomasan aca, anns gach sgil, anns an dà chànan aig deireadh an ùine anns a' bhun-sgoil.

Bidh sgoilearan a tha air an oideachadh tro mheadhan na Gàidhlig dà-chànanach mus cuir iad crìoch air am foghlam bun-sgoile. Cho-dhùin rannsachadh a bha air iarraidh le Oifis na h-Alba, (Johnstone 1999, d.4) nach robh '*sgoilearan ann am Foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ... a' call an taca ri sgoilearan a bha air an teagasg tro mheadhan na Beurla. Ann an iomadach suidheachadh, ged nach robh anns a h-uile suidheachadh, bha iad a' dèanamh na b' fheàrr na sgoilearan ann am foghlam tro mheadhan na Beurla agus a bharrachd air sin, bha a' bhuanachd a bhith comasach ann an dà chànan*'.

2.0 AN SUIDHEACHADH AN-DRÀSTA

Anns an deichead mu dheireadh tha ùidh mhòr air a bhith ann, aig ìre nàiseanta agus anns a' Ghàidhealtachd, gus sgoiltean Gàidhlig fa-leth a chruthachadh. Ann an 1999 chaidh sgoil Ghàidhlig fa-leth a chruthachadh ann am Bun-sgoil Ghàidhlig Ghlaschu agus bha sin air leth soirbheachail. Ann an 2007 stèidhich Comhairle na Gàidhealtachd sgoil Ghàidhlig ann an Inbhir Nis agus sgoil Ghàidhlig le clas tro mheadhan na Beurla ann am Bun-sgoil Shlèite anns an Eilean Sgitheanach. Tha a' chomhairle air aontachadh ann am plana na Gàidhlig airson 2007-2011 gus leasachadh sgoiltean Gàidhlig fa-leth adhartachadh le bhith a' gabhail nan cothroman gus sin a dhèanamh nuair a nochdas iad. 'S e dealas a tha sin an taobh a-staigh Prògram Rianachd na Comhairle. Tha an Rianachd cuideachd dhen bheachd gum biodh sgoiltean Gàidhlig fa-leth nan stèidh airson a bhith a' leasachadh Gàidhlig anns a' choimhearsnachd agus ann a bhith ag àrdachadh aithne mun Ghàidhlig anns an fharsaingeachd.

Ann an sgìre na Gàidhealtachd, rè seisean 2007-2008, bho àireamh iomlan de 718 sgoilear a bha ag ionnsachadh Gàidhlig, bha 566 sgoilear bun-sgoile air an oideachadh ann an clasaichean Gàidhlig ann an sgoiltean le foghlam tro mheadhan na Gàidhlig (2007 cunntas-sluaigh sgoile 2007). Bha 103 sgoilear ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig ann am Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis, an sgoil Ghàidhlig fa-leth, agus bha 47 sgoilear ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig ann am Bun-sgoil Shlèite.

Tha cha mhòr an dàrna leth dhe na 566 sgoilear a' fuireach ann an coimhearsnachdan ann an roinn Eilean a' Cheò, roinn a' Chaoil agus Malaig agus roinn A' Ghearasdain agus Àird nam Murchan. Tha beartas cànanain agus cultar na Gàidhlig anns na sgìrean seo. Thathar an dùil gum bi 267 sgoilear ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig anns an Eilean Sgitheanach ann an seisean sgoile 2008-2009. 'S ann ann am Bun-sgoil Phort Rìgh a tha an àireamh as motha de sgoilearan ag ionnsachadh tro mheadhan na Gàidhlig le 100 air an clàradh airson seisean sgoile 2008-2009.

Bho chionn ghoirid, tha iarrtas air nochdadh bhon choimhearsnachd airson bun-sgoil Ghàidhlig fa-leth a chruthachadh ann am Port Rìgh.

Bun-sgoil Phort Rìgh

Tha Bun-sgoil Phort Rìgh a' toirt foghlam tro mheadhan na Gàidhlig, gun seòrsachadh air a dhèanamh a thaobh creideamh, agus foghlam tro mheadhan na Beurla do bhaile Phort Rìgh agus bailtean eile mun cuairt air.

Tha foghlam tro mheadhan na Beurla a' frithealadh na sgìre sin ach tha foghlam tro mheadhan na Gàidhlig cuideachd a' frithealadh bailtean Cheann Sìl Eighre, Sùladal, Beàrnasdal agus Sgeubost. (faic clàr 2)

Tha an sgoil seo cuideachd a' tabhann foghlam Gàidhlig ro-sgoile airson clann a tha trì agus ceithir bliadhna a dh'aois.

Chaidh prìomh thogalach na sgoile a thogail ann an 1991. Ann an 1996 chaidh an togalach a leudachadh leis gun robh àrdachadh ann an àireamhan nan sgoilearan. Anns an t-Samhain 2006 chaidh an Sgoil-àraich agus an cròileagan Gàidhlig a ghluasad gu làrach na sgoile agus à Òstail Eilginn far an robh e roimhe sin.

An-dràsta, tha 11 clas bliadhnail anns an sgoil le 6 clasaichean air an teagasg tro mheadhan na Beurla agus 5 air an teagasg tro mheadhan na Gàidhlig. Tha 'The Sunshine Room', àite do chloinn aig a bheil feumalachdan sònraichte, anns an sgoil cuideachd.

Àireamh Sgoilearan anns an Sgoil

CLÀR 1: Àireamhan Sgoilearan ann am Bun-sgoil Phort Rìgh 2003-2004 gu 2008-2009

Bun-sgoil Phort Rìgh		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	Iomlan	IOMLAN CÒMHLA	%
2003-2004	FTMG	14	12	15	18	18	18	18	113	258	44%
2003-2004	FTMB	21	17	19	15	28	22	23	145		56%
2004-2005	FTMG	17	14	12	16	18	18	18	113	266	42%
2004-2005	FTMB	12	22	20	23	19	32	25	153		58%
2005-2006	FTMG	8	16	13	12	16	17	18	100	239	42%
2005-2006	FTMB	15	12	18	21	21	20	32	139		58%
2006-2007	FTMG	13	10	14	14	12	16	17	96	231	42%
2006-2007	FTMB	16	15	14	18	22	25	25	135		58%
2007-2008	FTMG	17	12	9	14	14	15	17	98	235	42%
2007-2008	FTMB	16	17	15	17	19	28	25	137		58%
2008-2009	FTMG	14	17	12	10	15	15	16	99	236	42%
2008-2009	FTMB	16	17	18	14	16	28	28	137		58%

Tha e follaiseach bho Chlar 1 gu bheil àireamhan às a' cheud airson na tha a' dol gu foghlam tro mheadhan na Gàidhlig an ìre mhath leantainneach aig mu 42% anns a' chòig bliadhna mu dheireadh agus thathar an dùil gum fuirich iad aig 42% de dh'àireamhan iomlan na sgoile ann an seisean 2008-2009.

CLÀR 1a: Àireamh Ro-sgoile Bun-sgoil Phort Rìgh 2003-2004 gu 2008-2009

Bun-sgoil Phort Rìgh		3bl	4bl	IOMLAN	IOMLAN CÒMHLA	%
2003-2004	FTMG	n/a	18	18	57	32%
2003-2004	FTMB	18	21	39		68%
2004-2005	FTMG	13	8	21	62	34%
2004-2005	FTMB	20	21	41		66%
2005-2006	FTMG	14	12	26	63	41%
2005-2006	FTMB	20	17	37		59%
2006-2007	FTMG	18	14	32	71	45%
2006-2007	FTMB	18	21	39		55%
2007-2008	FTMG	16	16	32	74	43%
2007-2008	FTMB	26	16	42		57%
2008-2009	FTMG	10	16	26	62	42%
2008-2009	FTMB	11	25	36		58%

Tha Clàr 1a a' sealltainn àireamhan nan sgoilearan anns a' chròileagan tro mheadhan na Gàidhlig agus tro mheadhan na Beurla thairis air na còig bliadhna mu dheireadh. Tha an clàr a' sealltainn gu bheil àrdachadh air a bhith anns na h-àireamhan chloinne a tha air a bhith air clàradh ro-sgoile bho 32% ann an seisean 2003-2004 gu 43% ann an seisean 2007-2008. Ann an seisean 2008-2009, thathar an dùil gum bi 26 duine cloinne ro-sgoile ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus gum bi 36 duine cloinne ro-sgoile a' faighinn foghlam tro mheadhan na Beurla.

Clàr 2

Sgìre foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann an 2007-2008

	Tro Mheadhan na Gàidhlig
Ceann Sàil Eighre	8
Sùladal, Bèarnasdal & Sgeubost	8
Iomlan	16

Tha Clàr 2 a' sealltainn nan sgìrean taobh a-muigh Phort Rìgh anns a bheil sgoilearan a tha ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a' fuireach an-dràsta. Ann an seisean 2007-2008, bha 8 sgoilearan a' fuireach ann an Ceann Sàil Eighre agus bha 8 sgoilearan eile a' fuireach ann an Sùladal, Bèarnasdal agus Sgeubost.

3.0 RUDAN A BHEIR BU Aidh AIR AN T-SEIRBHEIS ANNS AN ÀM RI TEACHD

Tha ro-mheasadh air a dhèanamh air àireamh sgoilearan Bun-sgoil Phort Rìgh anns na còig bliadhna a tha ri teachd a rèir àireamhan breith anns an sgìre agus cuideachd le bhith

a' coimhead air buaidh a bheir an leudachadh air na tha de thaighean anns a' bhaile.

Tha an ro-mheasadh a leanas air a stèidheachadh air an fhiosrachadh a tha ann an Tuairmse Àireamhan Sgoile a tha ri fhaighinn air làrach Chomhairle na Gàidhealtachd agus bhon fhiosrachadh air àireamhan sgoile Lùnastal 2008-2009 a chaidh a thoirt seachad le Bun-sgoil Phort Rìgh.

Clàr 3

Ro-mheasadh Àireamhan Ro-sgoile agus Bun-sgoile Phort Rìgh 2009 -2013

Bliadhna		3 bliadhna	4 bliadhna	Ro-sgoile lomlan	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	lomlan Bun-sgoile	lomlan
2009-2010	FTMG	7	8	15	14	14	14	10	13	17	17	99	114
2009-2010	FTMB	14	19	33	18	19	18	14	17	23	24	133	166
2010-2011	FTMG	3	7	10	8	14	14	14	11	13	17	91	101
2010-2011	FTMB	10	16	28	19	19	19	19	14	18	24	131	159
2011-2012	FTMG	11	7	18	7	8	14	15	14	11	14	83	101
2011-2012	FTMB	16	14	30	14	20	20	20	20	15	19	127	157
2012-2013	FTMG	11	11	22	11	7	8	15	15	15	11	93	115
2012-2013	FTMB	15	15	30	16	15	20	20	21	20	16	128	158

Thathar an dùil gun tuit àireamhan ro-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig ann an 2010-2011 ach gun àrdaich iad an dèidh sin. Ach, thathar an dùil gun tuit àireamh nan sgoilearan ann am Bun-sgoil Phort Rìgh 's gum bi 7 sgoilearan nas lugha anns an sgoil eadar 2009-2010 agus 2012-2013. Bidh 6 sgoilearan nas lugha a' faighinn foghlam bun-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig anns an ùine sin. Tha seo a' dol a rèir pàtrain àireamhan chloinne anns an Eilean Sgitheanach anns an fharsaingeachd. Thathar a' togail mòran thaighean ann am Port Rìgh an-dràsta agus chaidh beachdachadh air an sin nuair a bhathar a' dèanamh an tuairmse.

4.0 RUDAN A DH'FHAODAR DÈANAMH

A' dol a rèir prògram rianachd na Comhairle gus leasachadh sgoiltean Gàidhlig fa-leth adhartachadh agus a rèir an iarrtais bho chuid bhon choimhearsnachd airson leithid sin, tha an t-ùghdarras air na roghainnean a leanas a chomharrachadh:

Roghainn A

Cùisean a chumail mar a tha iad. Bhiodh sin a' ciallachadh gun leanadh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann am Bun-sgoil Phort Rìgh.

Roghainn B

Sgoil Ghàidhlig fa-leth a chruthachadh do Phort Rìgh agus dha na coimhearsnachdan a tha air am frithealadh leis na clasaichean Gàidhlig a tha ann am Bun-sgoil Phort Rìgh le bhith

(i) a' leasachadh togalach a tha ann a-cheana airson a bhith air a chleachdadh mar sgoil Ghàidhlig; no le bhith

(ii) a' togail sgoil ùr air làrach ùr

5.0 BUAIDH A BHITH A' CUR NAN ROGHAINNEAN AN GNÌOMH

Roghainn A Cùisean a chumail mar a tha iad.

Leanaidh Bun-sgoil Phort Rìgh air sgoilearan a theagasg tro mheadhan na Beurla agus tro mheadhan na Gàidhlig.

Roghainn B Sgoil Ghàidhlig fa-leth a a chruthachadh le bhith

(i) a' leasachadh togalach a tha ann a-cheana airson a bhith air a chleachdadh mar sgoil Ghàidhlig; no le bhith

(ii) a' togail sgoil ùr air làrach ùr

Bidh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig airson sgìre Bun-sgoil Phort Rìgh air a lìbhrigeadh ann an sgoil Ghàidhlig ùr fa-leth. Tha buaidh aig cò an tè de na Roghainnean ann am B a bhios air a taghadh. Bidh cosgaisean calpa mòr mu chois gach roghainn agus cha deach an tuairmse cosgais a dhèanamh orra fhathast.

(i) a' leasachadh togalach a tha ann a-cheana

Dh'fheumadh aon togalach a bhiodh mòr gu leòr airson sgoil Ghàidhlig le foghlam cròileagain agus bun-sgoile airson 97-121 sgoilear agus le àite gu leòr airson leudachadh anns na h-àireamhan a bhith air a chomharrachadh am Port Rìgh. Tha roghainn ann Ostail Eilginn ann am Port Rìgh a chleachdadh. Dh'fheumadh sgrùdadh comasachd a bhith air a dhèanamh air an roghainn seo gus dearbhadh am biodh atharrachadh air an togalach freagarrach agus gus na cosgaisean an cois sin a thomhas. Bu chòir a thoirt am follais cuideachd gu bheil cothroman leasachaidh eile ann airson an togalaich seo cuideachd.

(ii) a' togail sgoil ùr air làrach ùr

Dh'fheumadh làrach a bhith air a chomharrachadh a bhiodh freagarrach airson sgoil a ghabhadh 100 sgoilear agus anns am biodh cròileagan agus le àite gu leòr airson leudachadh anns na h-àireamhan agus le àite airson raointean-cluiche. Dh'fheumadh an roghainn seo sgrùdadh comasachd gus làrach freagarrach airson sgoil ùr a thogail air a chomharrachadh agus gus na cosgaisean an cois sin a thomhas.

Tha iomadh buaidh le toraidhean gu math coltach ri chèile aig gach roghainn a tha gu h-àrd:

Buaidh air còmhhdhail

Ann an seisean 2007-08, dhen 98 sgoilear a bha a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig, bha 16 a' faighinn còmhhdhail an asgaidh dhan sgoil. Chan eil dùil gun atharraich sin. Chan eilear an dùil gum bi cosgaisean còmhhdhail mòra an cois a' mholaidh seo.

Bhon bhliadhna 2000 tha an t-ùghdarras air poileasaidh a chur an gnìomh far a bheil còmhhdhail an asgaidh air a thabhann an taobh a-staigh 10 mìle bho bhun-sgoil le foghlam tro mheadhan na Gàidhlig. Ach, bidh feartan ionadail a' toirt buaidh air ruigsinneachd

do dh'fhoghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus thèid beachdachadh air gach suidheachadh fa-leth.

Buaidh a thaobh luchd-obrach

Dh'fheumadh Ceannard Sgoile agus dreuchdan àrdaichte eile a bhith air an taghadh airson obair anns an sgoil. Dh'fheumadh na tuarastail airson nan dreuchdan seo a bhith air an cur aig ìre a rèir na h-obrach.

Luchd-teagaisg. Bhiodh an luchd-obrach a tha an-dràsta ag obair taobh a-staigh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann am Port Rìgh air an gluasad chun na sgoile ùire, an dèidh beachd a ghabhail air an àireamh sgoilearan anns an sgoil aig an àm sin.

Luchd-obrach eile. Bhiodh luchd-obrach eile a tha ag obair ann a bhith a' coileanadh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig air an gluasad chun na sgoile ùire.

A' choimhearsnachd a' cleachdadh an togalaich

Cha bhiodh atharrachadh sam bith anns an dòigh anns am biodh a' choimhearsnachd a' cleachdadh Bun-sgoil Phort Rìgh (taobh a-staigh Poileasaidh Cleachdadh Coimhearsnachd na Comhairle.) Tha mòran ghoireasan coimhearsnachd ann an Àrd-sgoil Phort Rìgh agus thathar an dùil gum biodh an fheadhainn seo air an cleachdadh anns a' chumantas le coimhearsnachd na Gàidhlig agus bhiodh na goireasan ùra anns an sgoil Ghàidhlig ùr airson foghlam bun-sgoile agus tràth fhoghlam a-mhàin.

Sgìrean Dealbhte

Cha bhiodh atharrachadh sam bith anns na sgìrean dealbhte airson sgoilearan a tha a' dol gu foghlam tro mheadhan na Beurla ann am Bun-sgoil Phort Rìgh. Chumadh sgoilearan a bhiodh a' faighinn foghlam tro mheadhan na Gàidhlig air tighinn à Port Rìgh agus iadsan a tha a' fuireach ann an coimhearsnachdan Cheann Sàil Eighre, Sùladal, Beàrnasdal agus Sgeubost. Cha bhiodh na sgìrean dealbhte airson Bun-sgoiltean Stafain agus Cille Mhoire air an atharrachadh idir.

6.0 CO-DHÙNADH

Tha am pàipear conaltraidh seo air fhoillseachadh a rèir modhan aonaichte an Ùghdarrais gus na laghan iomchaidh a choileanadh. An dèidh a' chonaltraidh, bidh na h-aithisgean agus na beachdan a thèid fhaighinn air an toirt do Chomataidh Foghlam, Cultar agus Spòrs Chomhairle na Gàidhealtachd.

Bu chòir do bheachdan sam bith mun phàipear seo a bhith air an cur ann an sgrìobhadh gu:

Iain Ritchie, Manaidsear Sgìre Foghlam, Cultar agus Spòrs, Ros, An t-Eilean Sgitheanach agus Loch Abar, Comhairle na Gàidhealtachd, Oifis Foghlam Sgìreil, Òstail Eilginn, Rathad Dhùn Bheagain, Port Rìgh, An t-Eilean Sgitheanach ron 10mh dhen Damhair.

TEISTEANASAN

Enright, D.D., & McCloskey, M.L.(1989). *Integrating English: Developing English language and literacy in the multilingual classroom*. Reading, MA: Addison Wesley.

Genesee, F, (1994). Integrating language and Content: Lessons from Immersion. Education Practice Report: 11. National Centre for Research on Cultural Diversity and Second Language Learning

Johnstone, R., et al (1999, p.4). The Attainments of Pupils Receiving Gaelic medium Primary Education in Scotland. Scottish CILT on behalf of the Scottish Executive Education Department.

Snow, M.A., Met, M., & Geneses, F. (1989). A conceptual framework for the integration of language and content in second/foreign language instruction. *TESOL Quarterly*, 23, 201-207

Swain, M and Lapkin, S. (1982). *Evaluating bilingual education: a Canadian case-study* Clevedon: Multilingual Matters.

Highland Council School Roll Forecasts (2007) updated July 2008